

FORTIDSVERN

Medlemsblad for Fortidsminneforeningen

Nr 4/2002 (28. årgang). Løssalg 50 kroner

VERN OG VERDISKAPNING:
JA, VISST GÅR DET AN!

Bente Bjerknæs (f. 1956) fra Larvik er selvstendig næringsdrivende og medlem av Fortidsminneforeningens internett-redaksjon.

RINGERIKES MUSEUM: SPONSET RESTAURERING

Åtte av ti vedlikeholdskroner kom fra fire av distriktets fem banker. Prosjektet var så vellykket, at et av de andre husene på museet nå står klar til å motta samme medisin.

AV BENTE BJERKNES

Historiens sus merkes på Norderhov prestegård på Ringerike. Høyt beliggende i det grønne, åpne landskapet troner Norderhov kirke og prestegård, og forteller en århundrelang bygningshistorie med røtter i førkristen tid. Selve prestegården er vel bevart uten de store endringene. Her ånder 1600-tall sammen med senere tilføyelser. Hukommelsen om Jørgen Moe, presten Ramus og Anna Colbjørnsdatter sitter i veggene. Eventyr og dramatisk mellom lafteveggene. Fredet, værbitte eksteriør skinnende av rødmalt vedlikehold. Men slik har det ikke alltid vært.

For et par år siden var ytterkledning og vinduer på den store prestegården som rommer Ringerike museum i en begredelig tilstand. Da tok museets venneforening saken i egne hender. 850 kvm veggflate og 50 smårutede vinduer trengte både linoljemaling og kitt. Arbeidet var for omfattende til å baseres på dugnad. Etter anbud inngikk initiativtager og prosjektleder Rolv Redner en avtale med malermester Geir Syversen. Dersom Redner ikke klarte å nå budsjettmålene, skulle arbeidene avsluttes eller

utsettes. Arbeidet ble budsjettert til 369.000 kroner. Denne avtalen var avgjørende for at prosjektet kunne realiseres.

Sparebank 1 Ringerike dro det hele i gang med 200 000 kroner. Hønefoss Sparebank, Sparebanken NOR og Kreditkassen fulgte opp med til sammen 95 000 kroner. Fylke, kommuner og skogeierlag fullførte løpet slik at totalbidraget ble 378 000 sponsorkroner. Budsjettet holdt, prosjektet gikk med 9000 kroner i overskudd! – Overskuddet skal gå til oppussing av Munkestua, nabohuset på museet trenger også vedlikehold, forteller Redner.

Antikvariske prinsipper

Siden både prestegården og kulturlandskapet er av nasjonal verdi, ble det stilt strenge krav til hvordan vedlikeholdet skulle utføres. Huset var opprinnelig malt med linoljemaling, men hadde senere fått omgang med alkydøljemaling. Løs maling, svertesopp både ytterst, innerst og mellom malinglagene krevet faglig funderte tiltak. Panelet ble skrapet og børstet for løs maling, deretter fulgte salmiakkbehandling

Håkerud kan stolt vise frem ferdigrestaurert prestegård. Næringslivet på Ringerike har spart lokalpolitikere for gapestokken (midt på bildet)!
Alle foto: Bente Bjerknæs

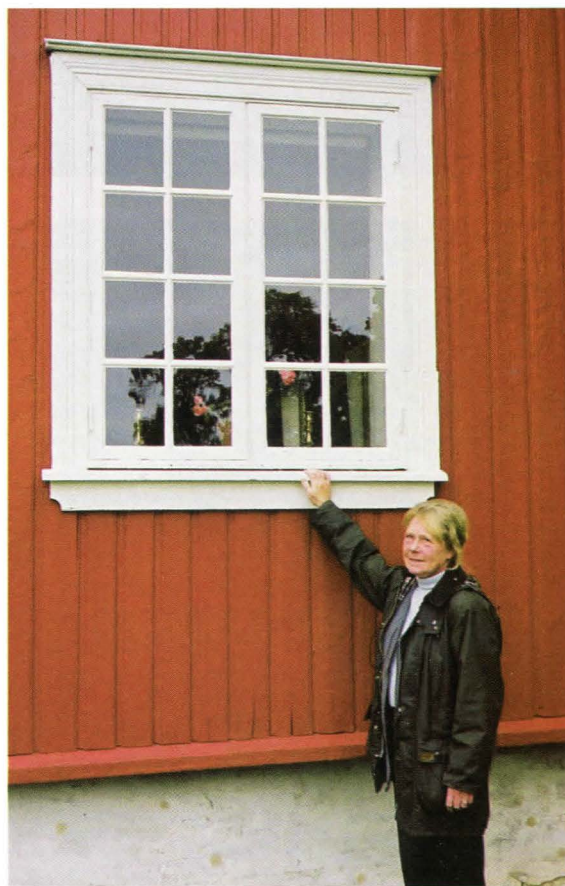
for å løse opp fettstoffer, før vask med varmt vann og kost avsluttet grunnarbeidet. Skader i panelet ble reparert. Bart treverk ble grunnet med uttynnet, rå kaldpresset linoljemaling. Malerarbeidet ble avsluttet for to år siden, og i dag ser huset fortsatt nymalt ut. Dette viser at vedlikeholdsarbeid utført etter antikvariske prinsipper er en god og langsiktig investering.

Museumsarbeider Astrid Håkerud er såre fornøyd med resultatet. – Et slikt løft har ikke museet økonomi til, vi har knapt penger til å betale strømregningen, sukker hun. – De gamle pipene er heller ikke i så god stand at de ansatte ved museet kan holde varmen ved hjelp av vedfyring. Ikke har de tid heller. Hun presiserer at museet har et godt forhold til både Hole og Ringerike kommune, men legger ikke skjul på at hun savner større engasjement og forståelse fra det politiske miljøet som tross alt sitter på pengesekken. Håkerud forteller at det store stakittgjerdet rundt museet ble malt på dugnad.

Næringslivet skeptisk til sponning av kultur

Redner har erfart at sponning av kultur er relativt ukjent for næringslivet i Hole og Ringerike; mange er skeptiske til «kommersialisering» av kulturen. – Jeg opplevde at næringslivet hadde moderate forventninger til gjenytelser. Kulturlivet må holde balansen og sette grenser for gjenytelsene, mener han. Selv om dette prosjektet ble en suksess, legger han ikke skjul på at kulturkronene ikke sitter løst hos næringslivet. – *Var det mange av dem som ble spurt som ikke ville være med å sponse arbeidene?* – Nei, det var det ikke, sier Redner. Han forklarer at han begynte å spørre der hvor han antok at det var penger å hente. – Hvilket råd vil du gi til andre som skal ut og skaffe sponsormidler til kulturformål? – Det er helt vesentlig å gjøre et godt forarbeid og illustrere hva det dreier seg om og hvilken betydning prosjektet har. En slik prosess krever svært mye tid og arbeid, men er en forutsetning for at man skal lykkes, sier Redner. Han forteller videre at man selvfølgelig aldri skal ta et nei for et nei!

Sparebank 1 Ringerike var hovedsponsor, og banksjef Alf E. Erevik forteller at banken ønsker å ta et lokalt samfunnsansvar og at de gjerne vil være aktive på kulturfronten. – Dette kan vi gjøre fordi banken har god økonomi, og i tillegg kan 25 % av overskuddet etter skatt deles ut til allmennyttige formål, sier Erevik. – Samtidig ønsker vi å profilere bedriften selv om det vi får igjen nok ikke står i forhold til det vi bidrar med. Banksjefen forteller at de får mange henvendelser og at banken er tungt inne i flere andre verneprosjekter. Bl.a. har den kjøpt og restaurert fredede Hønefoss Hjelpesengsel, før det ble gitt til Ringerikes Sparebank Kulturstiftelse. Når det gjelder de 200 000 kronene til Ringerike Museum, kan det diskuteres om dette er sponning eller ren gave. – Det befinner seg i grenseland, sier Erevik. Han synes det er gledelig at regjeringen i forbindelse med Statsbudsjettet foreslår at gaver på inntil 6000 kroner til bl.a. kulturminnevern skal være fradragsberettiget for giver, selv om dette ikke betyr

Astrid Håkerud viser at gamle vinduer og panel er blitt godt som nytt. Gammelt værslitt, men nymalt panel er klar for nye årstider med regn, snø og sol. Et par hundre års elde tegner furer under linoljemalingen.

svært mye for banken. – Vi gjør dette fordi vi ønsker å gi noe til byen, forklarer Erevik.

Denne historien viser at det nytter å mobilisere det lokale næringsliv til innsats for kulturminnevernet og fellesskapets beste. Kanskje kulturminnevernere ofte går for forsiktig i dørene? Kanskje er man ikke er flinke nok til å appellere til næringslivets behov for å profilere samfunnsgavnlig innsats? Kan det være slik at man har ulike referanserammer og ikke alltid snakker samme språk? ■